

**Солодкий В.С.,**

*старший викладач кафедри економічної кібернетики*

*та управління економічною безпекою,*

*Харківський національний університет радіоелектроніки*

## **СИСТЕМА КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

В умовах ринкової економіки підприємство не може ефективно працювати без глибокого розуміння її рушійних сил, і не маючи в своєму розпорядженні новітньої інформації про те, що ж відбувається в займаному ним сегменті ринку. При цьому в обов'язково треба враховувати, що наявні у підприємства можливості, які диктуються навколишнім середовищем і які визначаються балансом інтересів різних спільнот, угруповань та окремих особистостей, часто впливають не з логіки подій, а з емоцій, особистих симпатій і антипатій.

Для вирішення цих завдань необхідно створити на підприємстві систему конкурентної розвідки, під якою розуміють організаційну структуру, що займається питаннями збору, перевірки (верифікації), обробки, аналізу та синтезу даних з різних аспектів господарської діяльності підприємства з подальшим використанням отриманої інформації для вирішення конкретних завдань його господарської діяльності.

Структурний підрозділ, на який покладені завдання єдиного, в рамках суб'єкта господарювання, інформаційного центру з завданнями обробки та аналізу інформації, що забезпечує прийняття вищим керівництвом обґрунтованих рішень з найважливіших для інтересів підприємства питань, являється підрозділ конкурентної розвідки підприємства.

Основні передумови необхідності створення системи конкурентної розвідки на сучасному українському підприємстві є:

– політична, економічна та соціальна обстановка в нашій країні змінюється так різко, що неформальних засобів спостереження за навколишнім середовищем стає недостатньо. Тому для адекватного реагування на вплив навколишнього середовища і забезпечення успіху в конкурентній боротьбі підприємству необхідна ефективна система конкурентної розвідки;

– для якісного інформаційного забезпечення керівництва підприємства система конкурентної розвідки повинна бути орієнтована на конкретних осіб, які приймають управлінські рішення;

– система конкурентної розвідки повинна не просто вирішувати питання накопичення даних і видачі звітів, головне її завдання - забезпечення осіб, які приймають управлінські рішення, такою інформацією, яка допомагала б вибрати найбільш оптимальний варіант вирішення проблем, що стоять перед підприємством;

– цілеспрямований збір загальнодоступної інформації з різних відкритих джерел;

– система конкурентної розвідки повинна працювати легітимно, тобто без звернення до незаконних і неетичних методів збору інформації;

– завжди слід виходити з припущення, що конкуренти також можуть мати розвідоргани і, при необхідності, вдатися до незаконних способів отримання інформації, що цікавить їх.

Основне призначення системи конкурентної розвідки полягає в:

– забезпеченні керівництва достовірної, об'єктивною і повною інформацією про наміри партнерів, суміжників, клієнтів і контрагентів, про сильні і слабкі сторони конкурентів;

– зборі даних, що дозволяють впливати на позицію опонентів в ході ділових переговорів;

– оповіщенні про можливе виникнення кризових ситуацій;

– моніторингу і контролі ходу реалізації укладених договорів та досягнутих раніше домовленостей.

Виходячи з вищевикладеного, сформулюємо цілі розвіддільності в сфері економіки:

1) своєчасне забезпечення керівництва надійною і всебічною інформацією про навколишнє середовище підприємства. Виявлення факторів ризику, які можуть впливати на економічні інтереси підприємства і перешкодити його нормальному функціонуванню;

2) організація максимально ефективної інформаційної роботи, яка виключає дублювання структурними підрозділами підприємства функцій один одного;

3) розробка короткострокових і довгострокових прогнозів впливу навколишнього середовища на господарську діяльність підприємства. Розробка рекомендацій з локалізації та нейтралізації факторів ризику, що активізуються;

4) посилення сприятливих і локалізація несприятливих чинників впливу навколишнього середовища на господарську діяльність підприємства (управління ризиками).

Виходячи з цілей створення системи конкурентної розвідки, випливають і її функції:

- виявлення потрібної інформації;
- визначення де ця інформація може бути;
- визначення шляхів доступу до цієї інформації;
- отримання інформації;
- накопичення, обробка та подання інформації зацікавленим особам.

### **Перелік джерел посилання**

1. Кирий В.В., Пригунов П.Я., Солодкий В.С., Тимофеев В.О. Конкурентна розвідка та контррозвідка: підручник. Харків: ХНУРЕ, 2015. 380 с.

2. Ткачук Т.Ю. Конкурентна розвідка: навчальний посібник Київ: НА СБ України, 2009. 267 с.

3. Івченко О. Промислове (економічне) шпигунство: конкурентна розвідка й контррозвідка. Юридичний журнал. 2013. № 7. С. 32-36.